

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING till
Landstinget med förslag till landskapslag
om semester för lantbrukare.

Genom lagen den 8 februari 1974 om anordnande av semester för lantbruksföretagare (FFS 127/74) har förutsättningar för semester tillkommit för de lantbrukare som får sin huvudsakliga utkomst av kreatursskötsel och på grund därav är så bundna av sitt arbete att de utan stöd från samhällets sida icke har möjlighet att hålla semester. Samhället bereder sådana möjligheter med hjälp av lantbruksavbytare, vilka är anställda i kommunens tjänst.

I motiveringen till regeringens proposition (reg.prop.nr 213/1973 rd) rörande lagen konstaterades att semestern är en social förmån, vars lagstadgade tryggande hittills ansetts vara nödvändigt endast för dem som arbetar för annan mot lön. Lagstadganden om semester för företagare har hittills icke ansetts behövliga, då deras semester ansetts vara en fråga för företagarna själva. Då emellertid en del företagare, speciellt sådana lantbrukare som utan avlönad arbetskraft bedriver kreatursskötsel, icke har möjlighet att hålla semester har regeringen ansett det motiverat att med användande av statsmedel få till stånd en avbytarverksamhet, varigenom semester för lantbrukare skulle kunna ordnas. Verksamheten skulle riktas in enbart på lantbrukare, som bedriver kreatursskötsel och på dem som har sin huvudsakliga inkomst av mjölkboskapsskötsel.

I stöd av lagen om semester för lantbruksföretagare kan semester anordnas för högst två på samma lägenhet arbetande personer, vilka skall tillhöra en familj eller ett dödsbo som bedriver lantbruket. Lagen ger lantbrukare rätt till avbytare för att hålla semester under en halv arbetsdag för varje kalendermånad, under vilken lantbrukaren bedrivit kreatursskötsel under närmast föregående prissättningsår. Prissättningsåret, som för närvarande omfattar tiden från och med den 1 april till och med den 31 mars, bestäms i lagen om lantbruksinkomsten (FFS 106/73). Med beaktande av att ramen för de anslag som står till buds för ifrågavarande ändamål kan begränsa antalet avbytare i riket och därmed omöjliggöra att alla som önskar avbytare får sådana, skall som nämnts företräde ges de lantbrukare som sköter mjölkboskap och därefter de lantbrukare som med beaktande av sociala och ekonomiska förhållanden har det största behovet av semester.

Enligt lagen skall semester anordnas av kommunerna genom anlitan-

av lantbruksavbytare. Lantbruksavbytare kan antagas av lantbrukaren själv eller tillhandahållas av sammanslutning av lantbrukare eller anvisas av kommunerna. För sistnämnda fall är kommunerna i riket skyldiga att i arbetsavtalsförhållande anställa ett nödigt antal lantbruksavbytare.

Med beaktande av att kreatursskötseln ger utkomst åt ett stort antal lantbrukare inom landskapet anser landskapsstyrelsen det vara motiverat att införa motsvarande förmåner. Lagstiftningen om semester för lantbrukare kan hänföras till jordbruket, inom vilket område lagstiftningen enligt 13 § 1 mom. 8 punkten självstyrelselagen för Åland tillkommer landskapet. Därför föreslår landskapsstyrelsen att landstinget skulle antaga en landskapslag om semester för lantbrukare, vilken i huvudsak överensstämmer med nämnda rikslag.

Kommunerna torde ha vissa svårigheter att var. för sig anordna lantbruksavbytarverksamhet. Då det dessutom ej finns skäl att för denna verksamhet bilda ett särskilt kommunalförbund och verksamheten ej heller faller inom verksamhetsområdena för existerande kommunalförbund, har landskapsstyrelsens majoritet ansett att huvudmannaskapet för avbytarverksamheten skulle anförtros landskapet. Landskapsstyrelsen skulle få till uppgift att leda och övervaka verksamheten, medan verkställigheten skulle åligga en av landskapsstyrelsen tillsatt semester-nämnd med fem medlemmar. I semesternämnden skulle två av medlemmarna representera Ålands producentförbund eller någon motsvarande organisation.

Beredningen och verkställigheten av semesternämndens beslut skulle anförtros jordbruksbyrån, närmast husdjurskonsulenten. På de kommunala lantbruks- och skogsbruksnämnderna skulle ankomma att biträda semester-nämnden.

Landskapsstyrelsens förslag skiljer sig i redaktionellt avseende från rikets lag. Bland annat har begreppet 'lantbruksföretagare' utbytts mot 'lantbrukare' och 'semesterverksamhet' mot 'avbytarverksamhet'. Alla stadganden om lantbruksavbytare ingår i 4 kap.

Enligt 25 § i rikets lag skall besvär över de kommunala semester-nämndernas beslut anföras hos länsstyrelsen. Då den i landskapslagen förutsatta semesternämnden är ett landskapsorgan under landskapsstyrelsen borde besvär över nämndens beslut ej anföras hos länsstyrelsen utan hos landskapsstyrelsen. Ett sådant förfarande överensstämmer med 6 § lagen om ändringsökande i förvaltningsärenden (FFS 154/50), vari stadgas att lägre förvaltningsmyndighets beslut överklagas hos överordnad

myndighet, såvitt ej annorlunda stadgas. I sin egenskap av överordnad myndighet i föreliggande fall är landskapsstyrelsen sålunda i nämnda rikslag angiven som besvärinstans och därmed hänförd till de myndigheter som enligt 22 § självstyrelselagen för Åland skall handha den förvaltningsrättsliga lagskipningen i landskapet.

Landskapsstyrelsen avser att så snart landskapslagen godkännts av landstinget vidtaga förberedande åtgärder för lagens ikraftträdande. Därigenom skulle semester enligt lagen kunna anordnas redan från instundande sommar.

Enligt 14 § skulle ansökan om lantbruksavbytare inlämnas till semester nämnden före det semestern infaller. Då lagen föreslås få retroaktiv tillämpning från den 1 april i år skulle dock sådan ansökan kunna inlämnas i efterhand om lantbruksavbytare anlitas för semester före den 1 september i år.

Med hänvisning till det anförda förelägges Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om semester för lantbrukare.

I enlighet med Landstingets beslut stadgas:

1 kap.

Tillämpningsområde.

1 §.

Rätt till semester i stöd av denna lag äger lantbrukare, som

1) för egen eller familjens eller för sådant dödsbos räkning, som han är delägare i, bedriver kreatursskötsel och därav får sin huvudsakliga utkomst; samt

2) på grund av bundenheten till detta arbete icke har möjlighet att hålla semester på annat sätt än i denna lag stadgas.

På varje gårdsbruk äger högst två personer rätt till semester i stöd av denna lag under förutsättning att de vardera tillhör den familj eller det dödsbo som bedriver gårdsbruket.

Semester enligt denna lag anordnas icke för lantbrukare, som varaktigt har anställt en eller flera arbetstagare, som icke tillhör familjen eller dödsboet. Likväl kan semester anordnas för lantbrukare som ensam är företagare och har endast en sådan arbetstagare anställd om det vid gårdsbruket icke finnes någon annan, som äger rätt till sådan semester.

2 kap.

Semesterns längd.

2 §.

Lantbrukare åtnjuter semester enligt denna lag en halv dag för

varje kalendermånad, under vilken han under föregående, i lagen om lantbruksinkonsten (FFS 106/73) avsett prissättningsår bedrivit kreatursskötsel. Blir vid beräkningen av semestern antalet semesterdagar icke ett helt tal, berättigar del av dag till full semesterdag.

Kalendermånad, under vilken lantbrukare icke har deltagit i skötseln av kreatur under en tid av minst fjorton dagar, beaktas ej vid uträkningen av den tid som berättigar till semester.

Vid uträkningen av den tid, som berättigar till semester, iakttages i övrigt i tillämpliga delar vad i 3 § semesterlagen (FFS 272/73) är stadgat om de dagar som vid fastställande av semesterns längd skall anses likställda med inarbetade dagar.

3 §.

Lantbrukare skall hålla i denna lag avsedd semester i högst tre delar under det prissättningsår som följer på det prissättningsår, på grundval av vilket semestern bestämmes.

3 kap.

Förvaltning.

4 §.

Den allmänna tillsynen över och ledningen av den verksamhet, varom stadgas i denna lag ankommer på landskapsstyrelsen.

5 §.

För handhavandet av i denna lag avsedda förvaltningsuppgifter tillsätter landskapsstyrelsen en semesternämnd bestående av ordförande och fyra ledamöter. Två av ledamöterna utses på förslag av Ålands producentförbund eller någon motsvarande organisation för lantbrukare. Nämnden väljer inom sig viceordförande för nämndens mandattid.

6 §.

Närmare bestämmelser om de uppgifter som åligger semesternämnden utfärdas av landskapsstyrelsen genom reglemente.

7 §.

Kommuns lantbruks- och skogsbruksnämnd är skyldig att biträda semesternämnden.

4 kap.

Lantbruksavbytare.

8 §.

Semester för lantbrukare ordnas enligt denna lag så att lantbrukaren själv antar eller sammanslutning av lantbrukare tillhandhåller lantbruksavbytare. Därutöver kan semesternämnden anvisa lantbrukaren lantbruksavbytare.

-5-

9 §.

Semesternämnden godkänner lantbruksavbytare som antages av lantbrukaren eller tillhandahålles av sammanslutning.

Såsom i 1 mom. avsedd lantbruksavbytare får icke godkännas person som får sin huvudsakliga utkomst av det gårdsbruk, för vilket han antagits till eller anvisats som avbytare.

I undantagsfall kan likväl såsom lantbruksavbytare godkännas i 2 mom. avsedd person, om avbytare för lantbrukaren icke på annat sätt kan ordnas och honom av denna orsak ej kan beredas semester.

10 §.

För anvisande av lantbruksavbytare för de lantbrukare, som icke själva har kunnat antaga avbytare eller få en sådan tillhandahållen av sammanslutning skall landskapet anställa nödigt antal lantbruksavbytare i arbetsavtalsförhållande.

Angående kompetensfordringarna för lantbruksavbytare gäller vad därom i riket är stadgat.

11 §.

Lantbruksavbytare skall i enlighet med vad i reglemente närmare bestämmes under lantbrukarens semester utföra sådana arbetsuppgifter som i regel hör till kreatursskötseln samt andra till skötseln av lantbruket hörande nödvändiga göromål.

Lantbruksavbytare har ej rätt att av lantbrukaren betinga sig lön eller annat vederlag med undantag av fri kost och fri bostad.

12 §.

Om landskapet ej inom ramen för anslagna medel har möjlighet att ordna lantbruksavbytare för alla till semester berättigade sökande, skall företräde givas lantbrukare som håller mjölkboskap och därefter lantbrukare, vilkas behov av semester med beaktande av deras ekonomiska och sociala förhållanden är störst och vilka har de minsta möjligheterna att hålla semester på annat sätt än i stöd av denna lag.

5 kap.

Kostnader.

13 §.

Inom ramen för i ordinarie årsstaten upptagna anslag svarar landskapet för de kostnader som föranledes av anordnande av semester för lantbrukare i stöd av denna lag.

- 6 -

6 kap.

Särskilda stadganden.

14 §.

Lantbrukare skall på förhand ansöka om lantbruksavbytare hos semesternämnden.

15 §.

Om lantbrukare på grund av sjukdom, som utbrutit före den fastställda semestertidens början, eller på grund av havandeskap och barnsbörd eller olycksfall eller av annan godtagbar orsak icke kan hålla semester vid den tid som har fastställts, kan semester på hans begäran framskjutas till en senare tidpunkt, dock ej längre än till följande prissättningsår.

16 §.

Semesternämnden åligger att avgöra ansökningarna angående förmåner som avses i denna lag sålunda, att semester kan hållas under i 3 § avsedd tid.

17 §.

I beslut av semesternämnd, varigenom ansökan om förmån som avses i denna lag helt eller delvis förkastats, får ändring i besvärsväg sökas hos landskapsstyrelsen inom 30 dagar från delfåendet. I annat av semesternämnd med stöd av denna lag fattat beslut får ändring ej sökas genom besvär.

I beslut som landskapsstyrelsen meddelat med stöd av denna lag får ändring ej sökas genom besvär.

Vid ändringssökande skall i övrigt iakttagas vad om ändrings-sökande i förvaltningsärenden är stadgat, likväl så, att besvärsskriften kan ingivas till semesternämnden, som skall befordra de i saken tillkomna handlingarna och sitt eget utlåtande i saken till landskapsstyrelsen.

18 §.

Lantbrukare får ej under den tid han åtnjuter i denna lag avsedd semester sköta göromål som regelmässigt hör till skötseln av gårdsbruk.

Förfar lantbrukare i strid med stadgandet i 1 mom., skall semesternämnden av honom indriva de kostnader, som föranletts av ordnandet av avbytare.

19 §.

Lantbruksavbytare får ej utan lov yppa sådan privat persons eller familjs hemlighet eller omständighet som rör lantbrukarens ekono-

-7-

miska ställning och som han på grund av sitt uppdrag erhållit vetenskap om.

Den som utan laga skäl bryter mot i 1 mom. stadgad tystnadsplikt skall, såframt strängare straff för gärningen ej är stadgat annorstädes, för brott mot semesteravbytares tystnadsplikt dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Allmän åklagare får icke väcka åtal för i 2 mom. nämnt brott såframt ej målsäganden anmält brottet till åtal.

20 §.

Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

21 §.

Denna lag tillämpas från den 1 april 1974. I lagen avsedd avbytarverksamhet anordnas under den tid lagen den 9 februari 1973 om lantbruksinkopsten är i kraft.

Åtgärder för verkställigheten av denna lag kan vidtagas före lagens ikraftträdande.

Medlemmarna i semesternämnden utses första gången för mandattiden 1 juli 1974 till 31 december 1975.

Utan hinder av stadgandet i 14 § kan lantbrukare, som under tiden mellan den 1 april och den 1 september 1974 anlitat lantbruksavbytare, i efterhand ansöka om godkännande av denna avbytare.

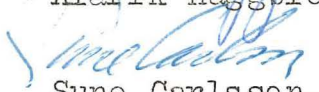
Mariehamn, den 17 april 1974.

På landskapsstyrelsens vägnar:

L a n t r å d

Alarik Häggblom

Logberedningschef

Sune Carlsson.